REDACTIUNEA,
Administratiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iulin Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30, etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 40 | Brașov, Miercuri 20 Februarie (4 Martie) | 1908.

Fonduri naționale pentru școalele sătești.

II.

O veche maximă zice, că nu e nici un rău, care să nu aibă binele său; precum și vice-versa. E destul de greu și e o mare nedreptate, ca un popor, care a fost de veacuri despoiat de drepturi și de avere, să fie silit și astăzi, în veacul luminei și al libertății, ca pe lângă jertfele, cu cari contribue la întreținerea statului pentru apărarea vieții și averii sale, să facă încă un alt rând de jertfe și contribuiri pentru susținerea existenței și culturei sale naționale.*) Insă prin aceasta se deșteaptă energia și spiritul de inițiativă și de întreprindere, care lipsește atât de mult în statele, unde guvernele se îngrijesc nu numai de apărarea și siguranța intereselor comune, ci și de educațiunea rațională și de chivernisirea intereselor particulare...

Să nu crutăm nici un sacrificiu pentru a ne păstra caracterul național și pentru a crește pe tinerele generațiuni, pe copiii noștri, în dulcea și frumoasa limbă românească și în tradițiunile străbune.

Istoria este magistra vieții. Meditând asupra acestei cestiuni, mi-am adus aminte de începutul școalelor noastre, de Inocențiu Micu (Klein) de Petru Pavel Aron, și de alți întemeietori de fonduri pentru educațiunea tinerimei și ridicarea poporului la o soarte mai bună. Ei ne sunt strălucite exemple de devotament și sacrificiu pentru binele public. O singură pagină din viața lui P. P. Aron, d. e. este un isvor de însuflețire și de înaltă învățătură pentru noi. Acest om sfânt n'a trăit decât pentru luminarea și liberarea poporului său din robia întunerecului și a despotismului. — Născut dintr'o familie nobilă și moștenitorul unei frumoase averi, după ce s'a călugărit mânca odată în 24 de oare, și masa lui costa trei creițari pe zi, în bani de atunci. A deschis însă primele școale române în Transilvania, în Blaj și în Alba-Iulia; a înființat mai multe școale sătești, pe ai căror învățători îi plătea dânsul; a înființat prima bibliotecă și prima tipografie în Blaj; a cumpărat marele domeniu, din care se întreține până astăzi facultatea teologică din Blaj; a cumpărat mai multe alte proprietăți, vii, fânațe, mori, ș. a. Și toată averea sa, împreună cu sumele împrumutate statului și cu dobânda lor, a testat'o școalelor și fundațiunilor făcute de el; și a lăsat în grija urmașilor săi în scaunul episcopesc, ca din creșterea acestor venituri să înființeze alte asemeni institute de educațiune în Hațeg, în Făgăraș, în Halmagiu, în Rășinari.

— „Am trăit 80 de ani — îi zise tatăl său înainte de a muri, — am avut multe zile fericite;... numai o singură rugăciune nu mi-a ascultat-o Dumnezeu: să văd neamul românesc scăpat din lanțurile, cari îl apasă și-l strâng. Dar mor liniștit, că tu, deși nu vei putea rupe aceste lanțuri, dar ai pus fundamentul, ca neamul nostru să se lumineze prin știință; și atunci trebue să vie și timpul, când Dumnezeu să-l scape din robie. Știu eu prea bine, ce însemnează lanțurile, cu cari ți-ai încins trupul tău: e vot înaintea lui Dumnezeu, ca să-i fie milă de neamul românesc și să-i sdrobească lanțurile. Imi este milă de tine, dar poartă-te până în sfârșit și Dumnezeu va asculta rugăciunile noastre.“ — Erau cercurile de fier, cari Aron, în tot timpul episcopiei sale de 11 ani, le purta încinse peste mijloc și pe amândouă brațele, ca simbol al suferinței poporului său, și cari se păstrează azi ca niște moaște sfinte în muzeul din Blaj.

Știu, că mai ales între Românii din țările coroanei ungare, sunt prea puțini oameni bogați, cari asemeni unui Aron, a unui Bob, S. Vulcan, Vancea, Gojdu, Mocsonyi și alții, să poată da mii și sute de mii pentru creșterea tinerimei; și sunt încă și mai puțini bogați de simțeminte mari ca aceștia. Dar suntem azi mulți aceia, cari eșiți prin școli din rândurile țărănimei, am putea contribui cu înlesnire, nu sute și mii, dar măcar câte zece coroane pe an. Și cum s'a întemeiat fondul Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, cel pentru teatrul național și altele, s'ar putea înființa și un fond pentru întreținerea, sau cel puțin pentru ajutorarea școalelor sătești. Ce e drept, mulțimea acestor școale face, ca dificultatea înființării unui fond corespunzător să fie mult mai mare. Dar și trebuința e mai mare. Și cu cât e mai mare trebuința, cu atât cred că și numărul contribuitorilor ar crește, nu numai din clasa cultă și cu stare materială mai bună, dar și dintre țărani. In prima linie, ar fi chiemate la împlinirea acestei mari și sfinte datorii naționale băncile românești, după propunerea lui Vlassa. Apoi, în fiecare comitat, în toate ținuturile și centrele culturale, s'ar afla și alte mijloace prin anume comitete, formate din inițiativa și sub conducerea unei autorități superioare. Poate că n'ar fi trebuință de o nouă asociațiune pentru aceasta. Ar fi de ajuns, cred, dacă ar interveni actualii conducători ai culturei noastre naționale, dacă comitetul „Asociațiunei“ sau consistoarele metropolitane și episcopiile, ar lua anumite măsuri și ar organiza o propagandă în vederea acestui rezultat. Să le cerem s'o facă. Iar de nu vor pute-o face, să se înființeze o asociațiune anume pentru acest scop.

Școala primară este temelia culturei. Să nu o lăsăm în mânile vrășmașului secular, care s'o întrebuințeze ca armă pentru desființarea neamului nostru. Și unde nu poate poporul singur, să alergăm cu toții pentru susținerea ei.

M. Strajan.

*) Ținem a comunica aici, cetitorilor noștri, că înainte cu vre-o 12 ani conzulul general englez din Budapesta, care era de curând numai numit în postul său, făcând o excursiune vara la Brașov și vizitând anume pe directorul foaiei noastre în scopul de a se informa în cestiunea Românilor ardeleni și a naționalităților, a rămas aproape trăsnit și nu-i venea să creadă, când i s'a spus, cum suntem constrânși noi Românii, pe câtă vreme voim să ne conservăm cultura noastră proprie, să plătim două rânduri de contribuție școlară: una către stat cu rezultate negative pentru noi și alta pentru susținerea școalelor noastre proprii confesionale românești. Ceva ce nu se mai pomenește în nici o țară a lumei.

Conferența opoziției maghiare. Deputatul Szappanos Istvan (încă tot ca președinte de etate) a conchiemat opoziția maghiară (pe disidenți) la o conferență pe ziua de mâne în hotel Bristol.

Dela alegerile din Croația. Nu le mai ese din minte celor din Budapesta bătaia ce a mâncat-o banul Paul Rauch, sluga guvernului Wekerle, la alegerile din Croația. Acum colportează tot felul de știri alarmante, despre metodul de care s'ar fi folosit coaliția croată, ca să câștige pentru sine pe țărani. Intre altele se spune că agitatorii coaliției croate, au răspândit printre țărani vestea, că dacă nu-și vor da votul pentru candidații coaliției, nu le va mai fi permis a se folosi de limba croată. In fiecare sat va fi trimis un învățător maghiar, și într'un an de zile vor trebui să învețe toți bărbații ori femei, bătrâni ori copii, ungurește și vor trebui chiar în familie să vorbească ungurește. E cam drastică această modalitate de a face propagandă dar așa-s vremurile că chiar să fi fost făcut, nu li s'ar putea reproșa Croaților.

Noua dietă croată se va întruni în ziua de 12 Martie a. c. Diferitele partide croate, cari au eșit învingătoare la alegeri, se organizează deja în frunte cu coaliția croată-sârbă, care dintre 88 de mandate a câștigat 55. Astăzi coaliția sârbo-croată a ținut cea dintâi ședință în Agram, în care a stabilit pe candidați pentru posturile de prezidenți și notari ai dietei, și au avut să stabilească totodată pe delegații ce-i va trimite la Budapesta. Președinte al dietei croate va fi Bogdan Medacovici. Conducătorul coaliției însă nu va mai fi în viitor Fr. Supilo, ci Vladimir Nicolici, pe care foile ungurești deja îl poreclesc »Noul Supilo«. Se crede că prima ședință a dietei croate va fi furtunoasă, și că în jurul banului vor avea loc mari demonstrațiuni. Coaliția sârbo-croată își croește acuma planul de bătălie.

Din Camerele române. După o discuție mai lungă camera o votat proiectul cassei rurale și a luat în desbatere proiectul de lege al monopolului cârciumelor.

In ședința de Sâmbătă a senatului a a fost depus proiectul de lege cu privire la înființarea cassei rurale.

Evenimentele din Portugalia. »Diaro Official« din Lisabona publică trei decrete. Cel dintâiŭ fixează alegerile pe ziua de 5 Aprilie și convocarea Cortezilor ordinari la 29 Aprilie. Al doilea decret anulează decretul de mărire a listei civile și de avansuri ale tesaurului către casa rurală. Al treilea regulează alegerile deputaților și anulează reforma camerei Pairilor.

Din delegația austriacă.

Discursul bar. Dr. Hormuzachi.

Incepem astăzi cu publicarea parte, verbal parte în estras, a discursului delegatului Dr. bar. de *Hormuzachi* rostit în ședința din *21 Februarie* a. c. la *desbaterea budgetului armatei.*

»Am cerut cuvântul numai din motivul, fiindcă sunt dator a da espresiune unor dorințe speciale a cercurilor, pe cari le represint.

»Inainte de a face aceasta să-mi fie permis a premite unele observări generale. Declar înainte de toate, *că voi vota budgetul armatei*, fiindcă poporul român, pe care îl represent, și în genere întreaga Bucovina, care m'a trimes în delegațiune, fără deosebire de naționalitate și confesiune a privit cu deosebită simpatie armata și a fost întotdeauna gata de a aduce jertfele recerute pentru susținerea autorității monarchiei și desvoltarea armatei noastre unitare și comune«.

In ce privește urcarea *gajelor ofițerimei* bar. Hormuzachi declară, că se va întrepune *pentru această urcare* pe care o consideră ca o recerință a dreptății sociale. Dacă tuturor funcționarilor, cari stau în serviciul statului, li-s'au urcat lefurile, s'ar comite o nedreptate, dacă corpul ofițeresc ar fi eschis dela această binefacere. Apoi oratorul continuă:

»Se știe însă că nu numai în chestiunea aceasta dar și în toate celelalte, cari privesc desvoltarea armatei noastre, tendințele cercurilor separatiste din Ungaria au oprit în loc funcționarea întregei noastre legislațiuni militare. Este o dilemă curioasă, în care am ajuns. Sau că se deneagă armatei ceea-ce îi trebue pentru a trăi și a se desvolta, sau această desvoltare trebue să fie câștigată prin concesiuni, cari desigur nu vor servi spre binele armatei.

»Excelența Sa d-l ministru de răsboi ne-a dat astăzi, ce-i drept, asigurarea liniștitoare, că nu s'a zguduit puterea armată, nici unitatea armatei, respective nu i-se vor aduc stricăciuni și eu am luat în comisiunea armatei cu o deosebită mulțumire la cunoștință, că limba de comandă germană va fi susținută intactă.

»Cât de nemotivat ar fi în situația actuală a face o schimbare pe terenul acesta, mi-ași permite a o dovedi pe basa unor date statistice. Notez însă, că, de sine înțeles, nu-mi stau la dispoziție isvoare oficiale, ci datele referitoare le iau numai dintr'un ziar. Cred însă, că, ele corespund în general raporturilor actuale, ele corăspund îndeosebi raporturilor poporațiunei. Articolul respectiv se ocupă cu naționalitățile în acele regimente, cari se recrutează în Ungaria și sunt întroduse în șematismul armatei ca regimente ungare. In acest ziar se zice (cetește:)

»In regimentele de infanterie, cari sunt numite în șematismul armatei ca »ungare«, se află 48% Maghiari, 16·6% Germani, 10% Slovaci, 5% Croați și Sârbi, 18% Români și 2·4% Ruteni. Ca regimente de tot maghiare pot fi privite 4 regimente de infanterie și anume regimentele Nr. 38, Nr. 46, Nr. 60 și Nr. 68. Toate celelalte arată un număr mai mare sau mai mic de procente de nemaghiari — dintre 47 regimente de infanterie 17 au o majoritate maghiară iar 37 o majoritate nemaghiară, 3 regimente sunt exclusiv nemaghiare. Aceste sunt regimentul Nr. 31 (Sibiiu), regimentul 43 (Caransebeș) și regimentul Nr. 71 (Trencsin). Trei regimente de infanterie croate se compun din 93.4% Croați și 6·6% Germani. In întreaga noastră cavalerie găsim 33%, la artilerie 15%, la trupele tehnice 12%, la train 26% și la trupele sanitare 15% Maghiari. Dacă luăm în considerare întreaga armată găsim că în ea servesc 18% Maghiari. In marină Maghiarii sunt reprezentați cu 7%«.

»Așa cred, că aceste cifre n'au nevoie de comentar. Ele ne arată în mod

elocvent, că o astfel de armată, din care fac parte atâtea naţionalităţi, nu poate renunţa la o limbă unitară de comandă.

»Dacă privim poziţia parlamentului nostru faţă cu aceea a parlamentului de dincolo de Leitha, trebue să constatăm o deosebire curioasă în ce priveşte judecarea chestiunilor militare.

»Pe când la noi reprezentanţa poporului se nizueşte de a accelera democratizarea armatei prin întroducerea de reforme populare, dincolo armata este considerată ca un factor, care stă izolat de popor, ca şi cum ar fi vorba de concesiuni, cari nu servesc spre binele poporului ce serveşte în armată, ci de concesiuni, ce se fac administraţiei de războlu, cari trebue recompensate prin contra-concesiuni.

»Eu cred, că această deosebire în modul de judecare este a se explica din împrejurarea, că în Austria avem un parlament al poporului; nici o reprezentanţă a poporului, care se basează pe dreptul electoral universal, egal şi direct şi care are rădăcini în massele largi ale poporului, n'ar putea astăzi denega împlinirea pretenziunilor populare, cari sunt nişte adevărate necesităţi pentru popoarele ţării.

»Deoarece înaintea mea au luat cuvântul numeroşi oratori, nu mai vreau să inzist asupra amănuntelor reformelor sulevate şi atât de dorite, cari sunt în deajuns cunoscute, a-şi voi numai să declar pe scurt, că eu de asemenea mă asociez din deplină convingere acestor postulate în deosebi în ce priveşte întroducerea serviciului de doi ani, reforma codului penal, ajutorarea familiilor rezerviştilor, etc.

(Va urma.)

Politica drumurilor de fier.

Dintr'un articol mai lung, scris de bărbatul de stat *Hanotaux* despre liniile ferate în genere, reproducem, după »Voinţa Naţională« următoarele pasage interesante cu privire la monarchia austro-ungară. Hanotaux arătând ce dimensiuni colosale a luat construirea de linii ferate pe suprafaţa globului învingând pedecile cele mai uriaşe, urmează astfel:

»Nu se face acuma o corectură geografică de acestea în Balcani?... Uitaţi-vă pe hartă pe unde o să treacă linia cea nouă, la durarea căreia Innalta Poartă se va fi învoit. Caută să verse basinul austro-ungar sudic — întors acuma spre Adriatica — în Marea Egee.

»Prin trecătoarea îngustă a Novibazarului, căpătată la Berlin, după o luptă înverşunată, lumea germană caută să ajungă la singurul port mare din Mediterana răsăriteană în Europa. Salonicul ar fi cap de linie pentru toată Europa centrală, tăind continentul cu un mănânchiu de căi ferate, cari dela Anvers şi Londra ar merge drept spre Suez, Marsilia, Genova, Veneţia, Triestul, Constantinopolul şi-ar pierde rostul. Iar lumea slavă s'ar vedea spintecată în două, pierzându-şi nădejdea viitorului. Asta e urmarea congresului din Berlin şi a unei convenţii dela Reichstad, care a lucrat pe sub pamânt.

»Austro-Ungaria, folosindu-se de lipsa Rusiei, aduce la îndeplinire »planul cel mare« al congresului presidat de Bismark. Deschide Germanilor Orientul. Austro-Ungaria, care părea adormită, e cea mai dibace şi mai mlădioasă din toate puterile Europei. Iar Salonicul e departe de noi şi avem de lucru în Maroc.

Salon de convorbiri.

Cestiunea foilor poporale.

(Reflexii d-lui Sorcovă).

— Fine. —

Ce însuşiri trebue să întrunească o bună foaie poporală? Aceasta e prima întrebare, ce ni-se impune. Aceste însuşiri eu le-aşi reduce, pe scurt la două: *la limbă* şi la *felul de alcătuire.* Un lucru de căpetenie pentru o foaie, ca să fie înţeleasă de acei, către cari se îndreaptă.

Cel ce se îndreaptă către ţărani, nu poate grăi într'alt chip, decât aşa, cum e obiceiul ţăranului să grăiască. A îngrămădi o foaie poporală cu cuvinte luate dintr'un jargon împestriţat cu sâsăituri franţuzeşti, a grăi în coloanele acestei foi în graiul de salon al orăşenilor, în limba în care obicinuim să scriem noi, domnii, unii către alţii, înseamnă a face o muncă stearpă, a da de ruşine gândurile poate bune ce te călăuzesc. Pentru ca să întri stearce ţăranului e de lipsă, să te înţebune ma cum te-a pricepe, dacă vei înla ini Şi turile cu ari vreai să-l fericeşti într'o limbă pe care el bietul nici poveste s'o înţeleagă. Va vedea el, nu-i vorbă, că-i un fel de graiu românesc şi acela, ei, dar lucrul naibii — îşi va zice, scărpinându-se în ceafă — ce folos, că scriu aşa de frumos domnii ăştia şi nu-i înţelegem?

De acest păcat, cu foarte puţină deschilinire, au bolit mai toate foile noastre poporale. Şi au zis: ei, las' să înveţe şi ţăranu o leacă domneşte. Dar nu şi-au tras pe samă, că prin aceasta aduc o pagubă îndoită: o pagubă ce o sufere foaia, fiindcă în chipul acesta nu i-se sporeşte numărul cetitorilor şi în locul al doilea, rămânând neînţeleasă de ţărani, nu le aduce acestora nici un folos. Luaţi spre pildă un nr. din »Poporul Român« sau din »Foaia Poporului« şi le cetiţi înaintea unui ţăran n'o să vedeţi câtă sumedenie de vorbe sunt, pe cari nu le înţelege; cam dă el cu socoteala ce e drept la multe, ce vor fi însemnând.

Socoteala asta mai merge acolo, unde e vorbă de povestiri sau de noutăţile zilei, dar acolo de e vorbă unde sfaturi economice sau juridice, acolo s'a isprăvit cu socoteala şi un înţeles greşit al unei sărăcii de vorbe domneşti, câtă pagubă îi poate aduce bietului om.

Sub limba ţărănească nu trebue să se înteleagă limba ce o grăieşte ţăranul în anumite părţi numai, ci limba ţărănească selecţionată, *literară*, limba în care şi-a scris povestirile lor măiestre, Creangă Ispirescu, Pop Reteganul şi alţi povestitori şi scriitori poporali, limba în care se grăieşte în cele mai curate ţinuturi româneşti şi în care se ţes şi astăzi povestirile şi poezia poporului nostru. O povestire de a lui Creangă o înţelge, din vorbă în vorbă, ori-ce ţăran din ori şi ce parte a pământului locuit de ai noştri. Pentru a stăpâni o atare limbă, nu numai în vorbe, ci şi în măestria de a-ţi împăna, de-aţi chindisi scrisul cu înflorituri de graiu, aşa cum ţăranul nostru obicinueşte când şi când, trebue o adâncă cunoştinţă a acestei limbi, aşa cum grăieşte ţăranul şi aşa cum o găsim la scriitorii noştri poporali.

Scurt: ţăranului trebue să i-se grăiască ţărăneşte. Dacă vreai să-i faci un bine, sau să-i-l faci în forma în care-i poate trage folosul, sau să nu i-l faci de loc

A doua cerinţă e cu privire la *felul de alcătuire.* Sub aceasta înţeleg felul de gândire, în care se concipează, în care se toarnă ceea ce se spune în foaie şi — în locul al doilea — felul de aranjare, de întocmire, de adunare a materialului ce vrem să-l publicăm.

S'ar părea că felul de gândire, forma, în care-şi concipiază cineva ceea-ce scrie, e lucru foarte lateral, îmbrăcând odată această gândire în haina limbii ţărăneşti. Dar nu e aşa. Limba e haină, iar ceea-ce îmbraci întrânsa, aceea e dătător de ton.

Nu e de ajuns ca să fie numai vorba ţărănească, ci şi gândirea trebue să fie ţărănească. Ţăranul îşi are cercul lui de vederi, cam strâmte, şi mărginite la puţină esperienţă, aşa cum strâmtă şi îngrădită e şi viaţa ce se duce în satele noastre. Ţăranul încă 'şi are felul lui propriu de a judeca, de a prinde lucrurile. Tot ce trece peste felul acesta simplu dar natural de judecată, pentru dânsul rămâne neînţeles. Inzadar îi îmbrăcă în vorbe frumoase, într'o limbă ţărănească lucruri despre care el n'a auzit până atunci, pentru a căror înţelegere e lipsă de anumite cunoştinţe premergătoare pe care el nu le poate avea, înzadar vei povesti lucrurile acestea în forma cea mai frumoasă şi uşoară, că dânsul nu le va înţelege. Inţelegerea lucrurilor e înlesnită prin cunoştinţe. Cu cât cineva are cerc de cunoştinţă mai mic, cu atât înţelegerea anumitor lucruri pentru acela e mai grea şi ţăranul nostru are cunoştinţe foarte puţine. Şi de unde să le aibă? Cartea nu i-le-a dat, căci n'a avut'o, iar tradiţia bătrânească ce a putut să-i dea?

Aşadară scrisul trebuie îndreptat nu numai după limbă, ci şi după feliul de a vedea, de-a judeca şi de-a prinde lucrurile, după feliul de gândire al ţăranului.

Incât e pentru alegerea materialului, acesta aşa trebuie ales, încât să îmbrăţişeze toată viaţa reală a ţăranului, cu toate lipsurile şi neajunsurile ei.

Intre foaie şi între cetitorii ţărani trebue să fie o legătură, cât se poate de strânsă. Să i-se pară ceteţului de slovă, bădiucului dela ţară, când primeste în zi de sărbătoare gazeta împăturată frumos, să i-se pară, că peana care scrie acolo, că gura care dă sfaturi şi învăţătură, că inima care plânge prin slovă durerea şi nemângăierea lui şi a vecinului său de peste drum, a satului său şi a tuturor satelor noastre, să i-se pară, zic, că acest om ce-i grăieşte dânsului prin foaie, ce-l luminează, ce-l mângăie, care-i aprinde în suflet prin graiul său flacăra viorie a unei nădăjduiri de vremuri mai bune, să i-se pară, să simţească că acest fârtat e legat de dânsul nu numai prin vorba ce-o spune şi prin gologănaşii cu cari-şi plăteşte gazeta, ci prin inima ce toată ş'o pune-n vorbă, prin sufletul, prin bunătatea sa ce şi-le trimite toate, curate şi binevoitoare, acestor robi cu suflete curate. Să i-se grăiască ca frate către frate. Să i-se pară ţăranului, că din rândul lui e acela ce scrie în foaie, să i-se pară, că buciumul de deşteptare şi de alarmă ce-l aude, că steagul ce i-se poartă înainte spre a i-se arăta cărările, e purtat de braţe ce luptă, ce suferă şi robotă alăturea cu dânsul, să i-se pară că din sufletele lor, din întunerecul atâtor nemângăeri şi năcazuri, a isbucnit flacăra, sulul de foc ce-i conduce şi povăţueşte spre bine. Numai în acest chip se poate dobândi încrederea cetitorilor ţărani.

Pentru ca această legătură să se câştige şi mai uşor, e bine să se păstreze anumit loc din foaie bucăţilor trimise de colaboratori ţărani în formă de scrisori, de povestiri, de poesii, de opşaguri ţărăneşti etc. Şi e cu sfat ca foaia să stăruie din răsputeri pentru acest lucru.

Deocamdată atâta. Cu alt prilej o să vorbesc despre aceia. — şi aicea nu înţeleg anumite persoane, ci o clasă de oameni — cari după a mea socotinţă, sunt în stare, mai mult decât ori şi cine, de a scoate o astfel de foaie poporală. In locul al doilea mi-ar plăcea să vorbesc despre mijloacele, prin cari s'ar putea lăţi o astfel de foaie. Pentru d-l S. C. D. a cărui răspuns nu mă îndestuleşte în multe privinţe, îmi mai păstrez încă dreptul unor reflexii ulterioare.

Petru Suciu.

Baia de sânge din Cernova.

Eri s'a început în faţa tribunalului din Rosenberg pertractarea sumară relativă la răscoala din satul slovac Cernova din 27 Oct. 1907.

Procurorul statului Belovaniczky a ridicat acuză contra a 59 încriminaţi, dintre cari bărbaţi 32, iar femei 27. Bărbaţii toţi sunt majoreni. Dintre femeile acuzate sunt unele minore, aşa d. e. femeia Adela Ielinec născută Hlinka e numai de 17 ani.

Incriminaţii, sunt parte ţărani, parte lucrători de fabrici, unicul contabilul Iuliu Schlachta are studii. Ei sunt acum pe picior liber, după ce o parte din ei fuseseră deţinuţi în arest preventiv.

Principalii incriminaţi sunt: Ioan Ivanka, Belu Becek, Wendelin Lajocek şi Ana Fula născ. Hlinka şi încă vr'o trei învinuiţi, c'ar fi condus răscoala. între cari sunt femeile Ielinek şi Fula şi alte 2. Unii dintre încriminaţi sunt acuzaţi, că în noaptea de 27 Oct. 1907 au întrat în biserică cu forţa, punând mâna şi răpind 6 candelabre şi două steaguri (prapore) în preţ de 100 cor. Matei Fula este acuzat, că el ar fi lăudat şi preamărit agresiunea silnică contra autorităţilor, şi că ar fi lipit un placat de acest sens pe uşa bisericei.

In cursul pertractării toţi acuzaţii afară de contabilul Iosif Schlachta au mărturisit a fi luat parte la acea revoltă, singur contabilul amintit afirmă, că el s'ar fi amestecat în mulţime din curiositate, ceea ce se desminte prin fasiunile martorilor, cumcă el ar fi fost chiar matadorul răscoalei. Voind apărătorii a învoca momentul, că acuzaţii au voit să abată preoţii a sfinţi biserica, senatul tribunalului a refuzat a primi aceasta escepţiune, dinpotrivă acest senat afirmă că s'ar fi dovedit la instrucţie deja că intenţiunea a fost a împiedeca cu forţa sfinţirea bisericei şi că trebue să se verse sânge.

Procurorul propune a se asculta 60 de martori. Intre aceştia sunt: solgăbirăul Zoltan Preskopi, parochul Martin Pozarik, cooperatorul Iosif Fischer, mai departe cei 13 gendarmi, cei ce au împuşcat asupra poporului.

ŞTIRILE ZILEI.

— 19 Februarie v.

Un cadou făcut de societatea acad. »Junimea« Maj. Sale. Din Cernăuţi se anunţă că Mercuri în 26 Februarie, la 12 oare din zi sa prezentat la Escelenţa Sa d-l prezident al ţării o deputaţiune a societăţii academice »Junimea« constătătoare din d-l consilier Ipolit Călinescu şi preşedintele societăţii d-l Cornel Cornean, prezentând Escelenţei Sale o ordine de dans lucrată din lemn de mahagoni şi încadrată în aur masiv cu rugămintea spre a o transpune Majestăţii Sale, ca semn de omagiu şi loialitate. Escelenţa Sa a primit deputaţiunea în modul cel mai afabil asigurând'o că îi va împlini cererea, care merită toată recunoştinţa. Fiind balul »Junimii« din anul acesta al 25-lea, s'a sărbat în mod mai demn şi festiv dedicând societatea întreaga decoraţie de o eleganţă superioară, cât şi ordinele de dans, amintirii anului jubilar al M. Sale. Idea acestei dedicări precum şi prezentarea unei ordine de dans e a d-lui consilier Călinescu, a cărui năzuinţe pentru reuşita splendidă a balului sunt necontestabile.

Un nou proces al »Foii Poporului« »Foii Poporului« din Sibiiu 'i s'a intenta. un nou proces de pressă, fiind încriminat articolul »Cu ce suntem datori urmaşilor« publicat în Nr. 47, dela 1 Decemvrie n. 1907. In articol se arată cum sunt persecutaţi preoţii slovaci naţionalişti şi cât de mult avem să fim noi multămitori strămoşilor noştri, că ne-au păstrat bisericile naţionale, iar vrednici de ei vom fi numai aşa, dacă vom lăsa şi noi urmaşilor noştri biserica, şcoala şi limba noastră, curate şi intacte. Responzabilitatea a luat-o redactorul Silvestru Moldovan.

Darul Majestăţei Sale pentru cavaleria italiană, ce va consta din fundaţiunea unui premiu, a făcut cea mai bună impresiune în Italia. »Essercito Italiana« scrie, că acest act are fără îndoială un caracter politic şi e de natură de-a strânge mai mult legăturile de amiciţie între Austro-Ungaria şi Italia. Armata italiană foarte plăcut atinsă de acest act, vede într'ânsul o nouă dovadă a preţuirei şi stimei din partea monarchiei aliate.

Noi advocaţi români în Braşov. Inregistrăm cu plăcere ştirea că d-l Dr. Constantin *Moga,* fost timp îndelungat candidat de advocat în cancelaria regretatului advocat S. Damian, şi-a deschis zilele aceste cancelaria advocaţială aci în Braşov, în casa fundatiunei Juga, în care se află localităţile filialei »Albina«.

Vineri în 28 Februarie a. c., d-l Dr. Ilariu *Hoadrea,* fost candidat de advocat în Braşov, a făcut censura de advocat în Târgu-Mureşului. D-l advocat Hoadrea, precum aflăm, îşi va deschide cancelaria de advocat în Zerneşti.

Dorim tinerilor noştri advocaţi multe succese şi o activitate rodnică spre binele poporului nostru din acest comitat.

Pentru masa studenţilor români din Braşov au intrat: dela *»Furnica«* instit. de credit şi econ. în Făgăraş, 50 cor., dela *»Zarandeana«* din Boita, 20 cor., dela *»Armonia«* din Cincul-Mare, 20 cor.

Primească generoşii donatori cele mai călduroase multămite. — *Direcţiunea gimnaziului gr. or. român din Braşov.*

Căsătoria prinţului Bulgariei. In biserica castelului Osterstein a avut loc alaltăeri căsătoria prinţului Bulgariei cu prinţesa Eleonora de Reuss-Koestritz. Impăratul german a fost reprezentat prin prinţul August-Wilhelm. După binecuvântare a avut loc la curte recepţiunea şi s'au primit felicitările, apoi a avut loc un banchet de 60 tacâmuri. Seara s'a dat un dineu intim şi o reprezentaţie de gală în sala teatrului princiar.

După dorinţa anume exprimată de prinţul, nu s'a făcut în Sofia nici o solemnitate cu prilejul căsătoriei sale, cu toate astea, oraşul a fost pavoazat şi multe depeşi de felicitări au fost trimise de către particularii din provincie şi din capitală şi de către autorităţi.

Ministerul român al instrucţiunei a aplicat următoarele pedepse elevilor cari au cercat să dea foc liceului »Alexandri« din Galaţi: Teodorovici Ilie din clasa III a fost eliminat definitiv din toate şcoalele publice şi private din ţară. Pipoş Teodor a fost pedepsit la admonestare în clasă şi 12 ore de carceră. Ionescu Constantin a fost supus la pedeapsa admonestărei în clasă.

Petrecere în Năsăud. Doamnele şi domnişoarele române din Năsăud invită la serata costumată-dansantă, care o vor aranja, împreunată cu producţii variate şi cu bufet, Duminecă, la 8 Martie st. n. 1908, în sala de gimnastică dela gimnaziul din Năsăud. Bufetul va fi pregătit şi servit de către doamnele şi domnişoarele din Năsăud. Venitul curat e destinat pentru fondul mesei studenţilor dela gimnaziul din Năsăud.

Preţul pieilor. Pieile americane sau mai ieftinit cu 2—3 franci decât până acum. E piaţa Belgiei, care e dătătoare de ton pentru Europa şi aşa e de sperat, că şi pe pieţele mici nu se va ridica preţul lor. Pieile de cai — în lipsă de trecere, au preţ mai scăzut. Pieile de viţei au trecut bine. Piei de oi s'au vândut în Budapesta săptămâna trecută peste 20,000, cu preţuri

bune. Piei de capră sau vândut în Bosnia vr'o 40,000.

O ştire de senzaţie. O foaie germană din Bucureşti spune, că s'ar fi plănuit un atentat contra palatului regal rom. La palat s'a înaintat o petiţie subscrisă de 100 ţărani din Argeş, cari să roagă de Regele să desfiinţeze sindicatul advocaţilor din Argeş, care îi beleşte de nu mai pot suferi. Se pune şi un termin până la 15 Februarie. Ministrul de justiţie a făcut cercetare prin procurorul general şi rezultatul a fost, că un oarecare Negescu ar fi autorul faimoasei petiţiuni, carele a falşificat numele pretinşilor ţărani. Negescu s'a arestat.

Bandele greceşti îşi reîncep activitatea. Dela Florina primeşte »Românul dela Pind« următoarea veste: D'abia a început să se ridice zăpada depe câmpii şi antarţii încep să'şi facă apariţia. Un călător sosit din Grecia comunică, că în Tesalia comitetele desfăşoară o mare activitate. Se fac mari sforţări, ca să se poată organiza cât mai multe bande. Numeroşi agenţi cutreeră cafenele şi caută să convingă pe toţi vagabonzii, ca să se înroleze în bande.

Condamnarea soldaţilor implicaţi în răscoalele ţărăneşti. Duminecă dimineaţa, la cazarma reg. 6 Mihaiŭ Viteazu, a avut loc o tristă cremonie: degradarea condamnaţilor militari dela Giurgiu de pe timpul răscoalelor ţărăneşti în număr de 70. Au asistat: comandanţii diviziei şi brigăzei, comandantul pieţei, reprezentanţii parchetului militar, întregul corp ofiţeresc şi detaşamente din toate trupele din garnizoană.

Vânătoare de lei. O veritabilă vânătoare de lei se va face în provincia Como. aproape de lacul Segrino, în parcul d-lui Radice. Un leu capturat înainte cu câţiva ani în Africa, va fi pus în libertate în parc, care prin aceasta împrejurare va fi împrejmuit c'o enormă sârmă metalică. Vre-o treizeci de vânători milanezi vor lua parte la vânătoare. Pentru a da vânătoarei mai multă culoare locală se va mai pune în libertate o hienă. un porc sălbatic şi o vulpe.

Contesa rusă Varinkow, care a expus acum 2 ani aici în Braşov o serie frumoasă de tablouri proprii originale, se află în trecere prin Braşov, unde se opreşte azi în 3 şi mâine în 4 Martie. D-sa are şi acum o frumoasă colecţie de tablouri atât proprii cât şi vechi italiane de măestrii mari, ear soţul contesei, după cum se anunţă pe pagina a treia, are violine vechi italiane cari se pot cumpăra în preţuri foarte reduse. Intre acestea se află violine pentru artişti numite Goffriller, Stradivari, cu ton puternic artistic, Albani cu ton dulce, copii franceze după Stradivari cu ton puternic, Dalagliani vioară de exerciţii precum şi Scarbi cu ton adânc şi mistic.

Un copil vândut de trei ori. Din Bucureşti se anunţă că acum cinci ani a dispărut un copil în vârstă de 2 ani, numit Enache, fiul femeei Magdalena Simion Silache, din strada Pătraşcu-Vodă Nr. 48 din Bucureşti. Copilul fusese dat, spre creştere, ţiganului Duţă Petreanu, din strada Lizeanu Nr. 22, care l'a vândut ţiganului Nicolae Ion Nicolae, din strada Lăutari Nr. 6, iar acesta — la rându-i — ursarului Nică Răducanu, din comuna Rumăneşti (Dâmboviţa). Mama copilului imediat după ce tinărul Petreanu o asigură, că copilul dispăruse, a sesizat poliţia pentru a se pune pe urmele copilului dispărut, dar fără folos. Zilele trecute, nişte ţigani se prezentară femeei Magdalena Silache, punând'o în cunoştinţa peripeţiilor, prin cari a trecut băiatul ei. Mama se plânse atunci circ. 9, care la rându-i sesiză parchetul. Sâmbătă copilul a fost găsit şi redat familiei, iar cei trei ţigani fură arestaţi, după ce au făcut mărturisiri complecte.

O dramă de amor. In Timişoara s'a petrecut o dramă de dragoste senzaţională Proprietarul din Cips Alfred de Gotthilf s'a sinucis, fiind ruinat materialiceşte; omul era de 45 de ani. Tot în ziua aceasta s'a încercat a se sinucide şi Elza Zöldy, actriţa dela teatrul orăşenesc din Timişoara. Ea şi-a tras un glonţ în cap, rănindu-se de moarte. S'a constatat, că între actriţă şi proprietarul numit au existat relaţii amoroase. Gotthilf promisese actriţei, că o va lua de soţie, — dar fiind ruinat în avere nu-şi putu ţinea cuvântul dat şi astfel îşi puse capăt vieţii. Gotthilf aparţinea unei famili cu vază din Ungaria de Sud, eară actriţa este fata scriitorului maghiar cunoscut Martin Zöldy. Actriţa era talentată, şi a avut în Capitala Budapesta de repeţiteori role de oaspe.

Omul cel mai popular în China, ştiţi cine este? Napoleon I. Junimea îl adoară şi înalţi funcţionari îl admiră. Un fapt foarte semnificativ s'a petrecut în privinţa aceasta anul trecut la Canton In timpul unei reprezentaţiuni cu chinematograful ce s'a dat în palatul vice-regelui, acesta însuşi, care nu era altul decât Tschoen Hien, a comandat dela operator să arate vederi militare. Intre vederile ce au fost produse se afla şi portretul învingătorului dela Austerlitz. Indată ce se văzu portretul pe pânză, Tschoen se ridică cu ostentaţiune, alergă la pânză, şi îmbrăţişă imaginea marelui căpitan în mijlocul deliriului întregei asistenţe. Gusturi de acestea fistichii imperialiste, cari pentru timpul când se va deştepta şi conştiinţa Chinezilor pe toată linia, pot deveni foarte periculoase pentru rassa albă.

Un culegător-tipograf român, harnic, poate afla imediat condiţiune în tipografia noastră. Salar după tarif.

Numărul jubilar al „Gazetei“ se poate abona ori şi când în decursul lunei lui Februarie st. v. a. c. cu următoarele condiţiuni:

In Austro-Ungaria, pentru abonaţii „Gazetei“ *50 bani,* pentru alţii *1 coroană.*

In România şi străinătate, pentru abonaţii „Gazetei“ *1 coroană,* pentru alţii *2 coroane.*

Ţinem a observa pentru orientarea cetitorilor, că favorul, ce se dă abonaţilor foaiei noastre, se restrânge la exemplarele abonate. Astfel un abonat al ziarului nostru nu poate să aboneze cu preţul redus mai multe exemplare din numărul jubilar.

Rugăm pe toţi câţi se interesează de a avea numărul jubilar al „Gazetei“ a se grăbi cu abonarea lui, ca să putem stabili pe baza aceasta cât de mare să fie ediţia. Pentru abonamente întârziate nu mai putem garanta.

Ce şi cât ia la drum un vapor transatlantic. — Un vapor de acesta e cu drept cuvânt un oraşel plutitor. Pentru cele cinci-şease zile de drum, el trebue să-şi ia de cu vreme de toate şi de ajuns. Aşa, vaporul *la Provence* care e lung de 190 m. încarcă la plecare următoarele provizii: Pentru maşinării îi trebueşte 3500 tone de cărbuni; aceasta însemnează 233 vagoane de drum de fier. Un tren cu atâtea vagoane ar fi lung de 1900 metri, adică de 10 ori cât vaporul însuşi. Aceasta cantitate aşa de mare de cărbuni o mănâncă în şease zile numai cele optzeci de cuptoare ale maşinăriilor. Dar, cu faţă acestea din urmă, nici călătorii nu se lasă mai pe jos Cei 400 călători de clasa I, cei 200 de clasa II, cei 900 de a treia cer mâncare, nu glumă. La aceştia trebue să mai adaugăm 135 fochişti, 70 (soutiers), 27 mecanici care ung, 43 mateloţi, 90 servitori, 6 servitoare, 11 bucătari şi ajutori de bucătari, 4 brutari, 2 măcelari, etc. Să ne gândim, într'un cuvânt că e vorba de hrănit vre-o 2000 suflete timp de şase zile şi vom pricepe lesne, cam cât şi câte e de nevoie să aibă vaporul. Făina trebuincioasă atât pentru facerea pâinii cât şi pentru o mie şi unu de feluri de prăjituri se ia în cantitate de 10000 kgr După pâine vine carnea, sau mai bine zis cărnurile. Dintre animalele vii se ia 15 boi, 13 berbeci şi 3 porci care se taie la trebuinţă. Pe lângă aceştia se mai ia 2 vagoane de carne de tot felul care e păstrată în camere răcite. Iată cam din ce se compune această carne tăiată: 200 de rinichi, 150 limbi de vacă, 350 cotleturi, 280 gigouri, 52 capete de viţel, 250 picioare de viţel. Pe urmă vin mezelurile cu 350 picioare de porc, 50 de şunci, 12 butoiaşe de ficat şi 500 kgr. de alte mezeluri.

Dar acestea sunt cărnuri de animale; mai trebuesc păsări; se iau vreo 2000, şi anume: 450 găini, 450 porumbei, 250 raţe, 30 gâşte, 40 curcani. Nu se uită nici vânatul din care se ia 700 prepeliţe, 350 potârnichi şi 50 fasani. Pentru personalul inferior se mai încarcă şi un vagon de slănină sărată.

Peştele nu e uitat nici el. S'ar putea zice că se găseşte în mare; pentru fel de fel de motive însă nu se pescueşte pe drum. Se ia cam 3000 kgr. peşte proaspăt, pe urmă 150 homari, 400 duzini de stridii, 25 kgr. crevete, peşte sărat, peşte afumat.

Legumele vin la rând cu 10000 kgr. cartofi, 600 kgr. morcovi, 500 cepe, tot atâtea conopidă, o tonă de fasole, 500 verzi, 500 ridichi, 2500 lăptuci, salate de tot felul. Apoi 2500 kgr. macaroane, fidea.

Cu acestea nu s'a isprăvit însă lista celor de trebuinţă. Se mai încarcă 25000 ouă, 1000 kgr. unt proaspăt şi tot atât unt sărat, 1000 kgr. brânzeturi de totfelul şi o tonă de grăsime de porc. Mai vin pe urmă 37000 cutii de conserve, 4000 kgr. zahăr. 200 kgr. ceaiu, 100 kgr. cafea, 360 kgr. ciocolată, 6000 portocale 4000 pere, 4000 mere, 15000 kgr. fructe uscate, 200 borcane de dulceaţă, 100 borcane de miere.

Trecând la lichide, după solide, vom înşira 2200 sticle de vin obicinuit, 25000 litri de vin pentru echipagiu, 500 de vinuri alese, bordeaux sau bourgogne, 1500 de sticle şi tot atâtea jumătăţi de sticlă de şampanie. 2000 sticle şi 1500 jumătăţi de sticle de bere, 600 sticle de lichioruri şi cocgnac, 1800 sticle şi 1500 jumătăţi de sticlă de apă minerală, 1000 de limonadă. Nu mai pomenim sutele de litri de unt de lemn şi de oţet pentru miile de salate. Mai punem în lista aceasta un vagon mare de lapte trebuincios în atâtea şi atâtea cazuri.

Pentru încărcarea tuturor acestor articole, se cere multă grije şi multă bătae de cap din partea comisarului corăbiei. (*La nature,* 4 Ianuarie 1908).

„Natura“ (art. din Febr. a c.)

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 3 Martie Astăzi a fost primit în audienţă de Majestatea Sa ministrul Andrassy, care a raportat despre afacerile curente.

Budapesta, 3 Martie. In cercul Tiszahát a fost ales deputat candidatul disidenţilor Máthe.

Budapesta, 3 Martie. Comitetul executiv al partidului independist s'a adunat aseară spre a discuta revizuirea regulamentului camerei. Apponyi şi Kossuth au insistat pentru revizuirea care, dacă ar fi respinsă, ar face imposibilă reforma electorală în sensul menţinerei situaţiei statului ungar naţional.

Agram, 3 Martie. Demonstraţiile se ţin lanţ. Eri au avut loc noui manifestaţii, cari de data aceasta n'au fost îndreptate numai contra guvernului, ci şi contra coaliţiei. Aseară pe la 8 jum. o mulţime imensă a apărut în piaţa Iellacici demonstrând violent contra banului, a guvernului şi a Sârbilor şi Ungurilor. Poliţia a reuşit să împraştie în cele din urmă pe demonstranţi. Un grup de studenţi coaliţionişti a demonstrat atunci contra lui Frantz Supilo intonând un imn patriotic sârbesc. Alt grup de Sârbi a intonat atunci, drept răspuns, un imn patriotic croat.

Viena. 3 Martie. »Neue Freie Presse« află din Constantinopol asupra situaţiei din Macedonia: Bunele efecte ale reformelor încep a se simţi cu toată opoziţia şi clevetirile elementelor naţionaliste şoviniste. Cu toate acestea nu trebue puse prea mari speranţe în aceste reforme. Trebue recunoscut că autorităţile funcţionează în mod regulat şi că prin controlul internaţional, care a fost introdus, s'a asigurat o bună administraţie. Reforma gendarmilor este şi ea de mare folos. Totuşi aceşti gendarmi sunt puţin numeroşi pentru a putea fi postaţi prin toate gările, unde se simte mare nevoie de prezenţa lor. Situaţia financiară este şi ea mulţumitoare. In oraşe domneşte linişte, iar între diferitele naţionalităţi domneşte pacea. Impotriva bandelor, cari au operat până mai deunăzi, va trebui ca Poarta să ia măsurile cele mai severe. Cu toate acestea nu se va putea ajunge la o pacificare completă a regiunei decât atunci când cabinetele din Sofia, Atena şi Belgrad vor fi determinate a renunţa de a se mai folosi de bande.

Petersburg, 3 Martie. Svonurile de dimisiune a primului ministru Stolypin sunt falşe. Vestea demisiunei lui Stolypin a pornit din cercurile amicilor intimi ai acestuia. Reacţionarii, cari ar fi bucuroşi de retragerea lui Stolypin, susţin că acesta ar fi spus că nu se va putea găsi un om potrivit în locul lui. Ei mai adaugă că eventualul urmaş al lui Stolypin va fi preşedintele consiliului imperial, Akimon şi în acel cabinet va intra şi cunoscutul reacţionar Grivosi. Octobriştii se îndoesc de retragerea lui Stolypin. Stolypin a avut o audienţă la ţar în palatul dela Ţarskoe-Selo, în care l'a pus în curent pe acesta cu situaţia.

Lisabona, 3 Martie. Regele Manuel II, a primit eri noui scrisori de ameninţare. Un număr de 15 funcţionari, cari sunt bănuiţi că fac parte dintr'o conspiraţie contra regelui, au fost arestaţi.

Petersburg, 3 Martie. Fraudele ce se descoperă zilnic par a nu mai avea sfârşit. Ziarul „Russ“ anunţă, că în urma unei anchete a ministerului de marină a descoperit fraude enorme. Toate mărfurile expediate au fost sustrase şi înlocuite cu pietre. Şeful serviciului a fost înlocuit.

Madrid, 3 Martie. Agenţia „Fobra“ comunică următoarele: In consiliul de miniştrii de eri s'a decis ca regina mamă, Maria Cristina să se stabilească la Barcelona. Această deciziune a fost luată cu consimţământul regelui Alfons.

Cu privire la această hotărâre se comunică următoarele din Paris: Regina mamă nu pleacă de bună-voie din Madrid. Ea a fost îndepărtată de la curtea regală din cauza amestecului ei în treburile statului şi din cauza neînţelegerilor ei cu regina. Guvernul şi perechea regală au cerut reginei mame să se mute la Barcelona. Deprinsă din timpul regenţei Maria Cristina avea o mare influenţă asupra treburilor politice, şi continua şi acum să se amestece în conducerea treburilor statului. Ea e clericală şi bigotă, şi ducea o politică contra norei sale, care este liberală. In lupta aceasta dintre soacră şi noră, aceasta din urmă a învins.

Paris, 3 Martie. Primul ministru Clemenceau, ministrul de răsboiu Piquard şi generalul Lyautey au avut eri un consiliu asupra acţiunei militare din Maroc. Se afirmă că consiliul acesta a găsit greşită acţiunea generalului D'Amade şi ar fi decis întărirea trupelor, din jurul oraşului Casablanca şi a altor localităţi. In acest scop se vor expedia în curând la Casablanca alţi 3000 soldaţi încât, expediţia franceză va cuprinde acum in total 10 mii oameni.

Diverse.

Pentru fumători. Un rus, Doctorul Kolomcitzev, ne indică un remediu simplu, la îndemâna oricui, pentru a se desbăra de obiceiul fumatului. Pentru aceasta e destul să ne clătim gura cu o soluţiune de nitrat de argint 0.25 %. Fumând după această spălătură tigara îţi lasă un gust atât de displăcut, în cât pentru mai mult timp, poita de a fuma dispare.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

„AURORA",
societate de împrumut şi păstrare în Năsĕud.

Convocare.

Domnii membrii ai societăţii de împrumut şi păstrare „Aurora" sunt învitaţi a participa la

a XXXIV-a adunare generală ordinară,

care va avea loc Duminecă în 22 **Martie** 1908 la 10 oare a. m., în localitatea institutului din Năsĕud.

Pentru cazul când aceasta adunare nu s'ar putea ţinea din lipsa voturilor recerute, prin aceasta se convoacă totodată a doua adunare, care va avea loc în 29 Martie 1908 la oarele şi în locul fixat mai sus în care vor aduce hotărâri valabile membrii prezenţi.

Ordinea zilei:

1. Deschiderea adunării şi constituirea biroului.
2. Raportul direcţiunei şi al comisiunei cenzurătoare.
3. Statorirea bilanţului pe 1907, distribuirea profitului, darea absolutoriului pentru anul de gestiune espirat.
4. Alegerea alor doi membrii în conziliul administrativ pe 3 ani.
5. Alegerea comisiunei cenzurătoare pe timp de un an.
6. Propunerile consiliului administrativ şi eventual alte propuneri însinuate în sensul statutului.

Năsĕud, 23 Febr. 1908.

(64,8—8.) **Direcţiunea.**

CONCURS.

La centrala şi la filiala noastră din Gherla sunt de ocupat **două posturi de contabili**, retribuite cu salar anual începător pentru fiecare de K 2000 şi cuartir liber la institut.

Reflectanţii au să-şi înainteze până în 16 Martie n. a. c., în persoană subscrisei direcţiuni petiţiile lor, instruite cu documente, prin cari să-şi dovedească atât pregătirile teoretice de bancă cât şi cele practice, precum şi cunoaşterea limbilor uzitate.

Postul e de a se ocupa imediat după numire.

Cluj la 22 Februarie 1908.

DIRECŢIUNEA
institutului de credit şi economii „ECONOMUL".

(2—2.)

La tipografia şi librăria A. Mureşianu se află de vêndare următórele:

Cărţi literare âpărute din ediţia „Minerva, Bucurescĭ.

N. Petra-Petrescu. **Ilie Marin**, istoriórâ pentru tinerime, localisată după nemţesce. 193 pag. . Preţul cor. 1.50

Vasilie Pop, **„Domniţa Viorica"** roman. Preţul 2 cor. (plus porto banĭ) 20

M. Salodeanu. **„Floarea Ofilită"**, roman. Preţul 2 cor. (plus porto banĭ) 20

Ştefan Iosif, **„Credinţe."** Poesii à cor. 1.50

Em. Gârleanu-Emilgar, **„Bătrânii"**, schiţe din viéţa boerilor moldovenĭ 1.50

Eugeniu Boureanul. **„Povestirĭ din copilărie"**. Preţul à . . . cor. 1.50

N. N. Beldiceanu. **„Chipurĭ dela Mahala"** Conţine 305 pag. Preţul cor., 1.50

Vasilie C. Osvadă, **„Băncile poporale din România"** cu un adaus informativ. Preţul 1 cor. (plus 5 b. porto). . . . . 1·05

Ion Manolache-Holda. **Feţe,** *portrete* ***schiţe şi nuvele***, ediţie I. 316 pag. Preţul Lei 1·50

Il. Chendi. **„Fragmente"**. Un şir de interesante articolo (informaţiunĭ literare), şi sunt o continuare a volumelor „Preludii" şi „Foiletóne" sorise. 246 pag. Preţul . . . . Lei 2.50

2 Violine măestre vechi italiane (violine de Concert) să pot cumpăra foarte avantagios, precum şi

3 Violine de şcoală italiane.

Amatorii sunt rugaţi de a veni să le vadă **Marţi** şi **Mercuri**, dela 3—6 oare d. a. în *Villa Kertsch, etagiul I, Nr. 3.*

„Familia Română"

apare în fie-care săptămână **în 16 pagini**

cu conţinut ales şi variat şi cu multe ilustraţii.

*

ABONAMENTUL

costă numai 10 cor. pe an în Austro-Ungaria, 12 Lei în . . . . România.

*

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA:

Budapesta V. Strada Csáky 23.

(8—5)

Escriere de licitaţie şi oferte.

Societatea de industrie (Gewerbeverein) din Braşov **voieşte să vândă** din mână liberă casele sale aflătoare în **strada Porţii Nr. 65**, induse în cărţile funduare ale Braşovului sub Nr. 410, numerii topografici 5470 şi 5471/1 a, cari pe de o parte prin posiţia lor frumoasă şi favorabilă, pe de altă parte prin rentabilitatea lor şi prin împărţeala lor practică, sunt pentru înfiinţarea unui hotel foarte convenabile.

Amatorii de a cumpăra sunt rugaţi să înainteze ofertele lor, corăspunzătoare condiţiunilor de vânzare stabilite de către societate şi provăzute cu un vadiu de **5000 coroane, până în 14 Martie a. c.** la 12 oare a. m. în cancelaria advocatului societăţii **Dr. Oscar Tellmann**, strada Vămii Nr. 16.

Inainte de deschiderea ofertelor presentate în scris se va ţinea în aceiaşi zi la oarele 3 post meridiane în localităţile societăţii de industrie, **Bulevardul Rudolf Nr. 7**, o licitaţiune orală privitor la aceste case. cu care ocasie licitanţii sunt obligaţi înaintea licitaţiunei a depune un vadiu de 5000 coroane.

Conturile, planurile caselor ce să vând, precum şi condiţiunile de licitaţie sunt depuse în susnumita cancelarie advocaţială, unde se pot vedea.

La cerere se trimet condiţiunile de vânzare şi prin poştă.

(76,1—3.)

»Romana«

este titlul broşurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureşianu, cu descrierea şi esplicarea dansului nostru de salon.

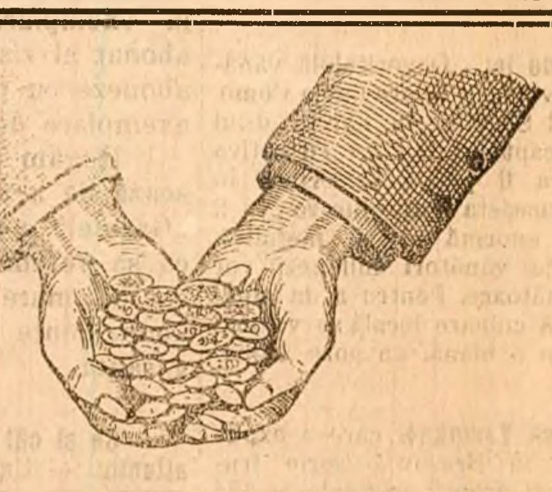
„Romana" dans de colónă în 5 figurĭ. *Descrisă şi esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o întroducere („în loc de prefaţă",) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa.** — Tipografia Aurel Mureşianu, Braşov 1903.

Broşura este în cuart mare, hârtie fină şi tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei" cu esplicărĭ) şi costa numai 2 cor. **50** banĭ (plus 5 banĭ porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana" se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

Banca Naţională a României.
situaţiune sumară.

1907 10 Februarie	Activ:	1908 1 Februarie.	1908 9 Februarie.
116.264 462	82011962 Reser. metal. aur 95123121; 34212500 „ Trate aur 38535000	133 845,559	133.658,121
1.154.050	Argint şi diverse monede	1.559,474	1.595.089
65.572,539	Portofoliu Român şi străin. . . .	68 815,414	70.408,050
30.357,072	*Impr. contra efec. publice 8088300; „ „ „ în cont-corent 17511553	25 927.189	25.599,853
11.999,924	Fonduri publice	11.999.924	11.999,924
15 931,524	Efectele fondului de reservă . . .	15.638,508	15 638,508
3 270,121	Efect. fond. de amort. imob. şi mater.	3.243.121	3 243.121
5.882,259	Imobile	5.928,904	5 928.904
610,935	Mobilier şi Maşini de Imprimerie .	641 562	642,528
221 365	Cheltueli de Administraţiune . . .	228.334	254,995
88 291.523	Depozite libere	106.343 984	166.619.184
10.430,692	Conturi curente	10 451,054	6.263,332
17.439 107	Conturi de valori	20.858 499	21.943.206
367 385,573		405.481,526	403.774,815
	Pasiv:		
12.000,000	Capital	12.000,000	12.000.000
22 697,129	Fond de rezervă	24 574,391	24.574,391
3 343,012	Fondul amortis. imob. şi material .	3.603,940	3.603,940
240.660,980	Bilete de Bancă în circulaţiune . .	258.613,650	256 533,890
392,929	Dobânzi şi beneficii diverse . . .	345,561	443,410
88 291,523	Depozite de retras	106.343 984	106 619,184
—	Conturi curente	—	—
367 385 573	Scomptul 6%; * Dobânda 6½%	405.481.526	403.774,815

Fie-care posesor a unei

Trăsuri-motor a lui PUCH!

economiseşte mulţi bani şi mai mult năcaz.

Bicicle motor:

Siguranţă mare:
2 HP. (35 Kg.) 2½, 2¾, 3½, 4, 5 & 6 HP.

Automobile:

construcţie simplă. Executare solidă:
8/9, 9/10, 14/16, 20/25 HP.

Benzin. Uleiu. Părţi constitutive Pneumatice. Reparaturi de automobile.

Reprezentant: MICHAEL MOOSER, Braşov, Strada Porţii 39.

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC

a lui MUSCHONG din Baia Buziaş

— **modern instalat** — **afară de Kartel liferează prompt ori ce cantitate de**

ACID CARBONIC

natural, chemic foarte curat. fluid

din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela Buziaş renumite în toată lumea pentru fabricarea de apă gazoasă, cârciumarilor, şi alte scopuri industriale.

Să nu se schimbe cu acid carbonic preparat artificial şi puţin spornic.

Serviciu demn de încredere şi consciençios

Apă minerală şi apă vindecătoare

în sticle de 1/1 şi 1/2 litre.

Cu succes miraculos la suferinţe de inimă, rinichi şi băşică.

Apă de masă de rangul întâiu!!

Informaţii se dau cu plăcere din partea

Muschong's Kohlensäure-Werke und Mineralwasser-Versandt in Buziasfürdö.

Adresa telegramelor: MUSCHONG BUZIÁSFÜRDŐ. Inter. Telef. 18.

Se caută representanţi locali abili.

„Gazeta Transilvaniei" cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria, de pe parcul Rudolf şi la **Eremias Nepoţii.**